

שינויים במבנה המשפחה בקרב צעירים

ברכי בן סימון וצ'סלב קונסטנטינוב

בעשורים האחרונים עבר מבנה המשפחה במדינות מפותחות בעולם שינויים מרחיקי לכת והמושג משפחה אינו מתאר עוד בהכרח יחידה רציפה ומוגדרת לאורך תקופת חיים שלמה. שינויים חברתיים, תרבותיים ופוליטיים והתפתחויות בטכנולוגיות הרפואיות אפשרו להפריד בין נישואין, הורות והקמת משק בית והביאו לערעור מוסד הנישואין ולהופעת סוגים פוסט-מודרניים של משפחות.¹ במסמך זה נבחנות מגמות במבנה המשפחה בישראל בקרב צעירים בני 18-34 במטרה לספק מידע על שינויים שחלו בו ולהפנות זרקור לסוגיות שעשויות להתעורר בעקבותיהם.

הנתונים מבוססים על סקר כוח אדם ועל פרסומים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.²

הנתונים מלמדים שבדומה לכלל האוכלוסייה גם בקרב צעירים נשמר יחסית מבנה המשפחה המסורתי, אך חלים בו שינויים הדרגתיים ואלו בולטים במיוחד בקרב קבוצות מסורתיות כמו צעירים ערבים.

בתחום הנישואין נמצא ששיעור הנישואים ירד בקרב כל הקבוצות שנבחנו ושיעור הגירושין ירד בקרב צעירים יהודים ועלה בקרב צעירים מוסלמים.

בתחום הילודה נמצא שנשים בכל קבוצות הדת יולדות בגיל מבוגר יותר, ששיעור הצעירות בלי ילדים עלה בכל הקבוצות שנבחנו, ששיעור היולדות בקרב רווקות יהודיות עלה במידה ניכרת, ששיעור הלא נשואות ללא ילדים עלה ושיעור הנישואות עם ילדים ירד (במיוחד בקרב נשים ערביות).

בתחום משפחה והסדר מגורים נמצא ששיעור החיים בזוגיות ללא נישואין (קוהביטציה) עלה בקרב צעירים 'יהודים ואחרים' ושיעור הצעירים החיים עם ההורים ובמשקי בית לא משפחתיים עלה, בפרט בקרב גברים ערבים.

גירושין, קוהביטציה והורות ללא שותף נמצאו קשורים לעוני וגם החשש מהתגברות תחושות לחץ ובדידות עולה במצבים אלו ולכן נדרשת הפניית משאבים לקבוצות הנמצאות בסיכון.

¹ שורק, י., קונסטנטינוב, ו. ובן סימון, ב. (2025). שינויים במבנה המשפחה: נתונים, מגמות וכיווני פעולה. דמ-036-25. מכון מאיר-ג'וינט-ברוקדייל.

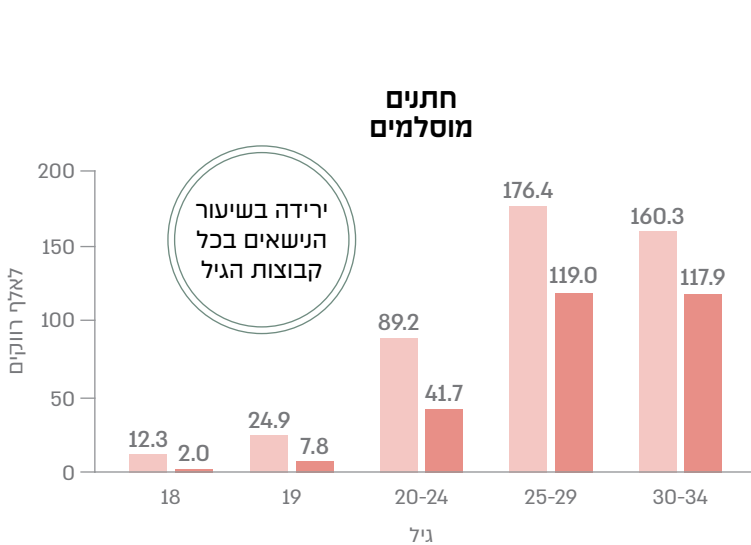
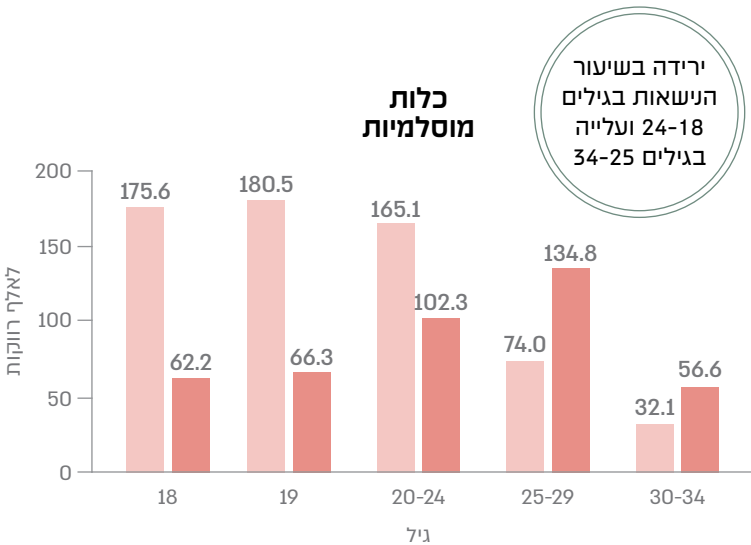
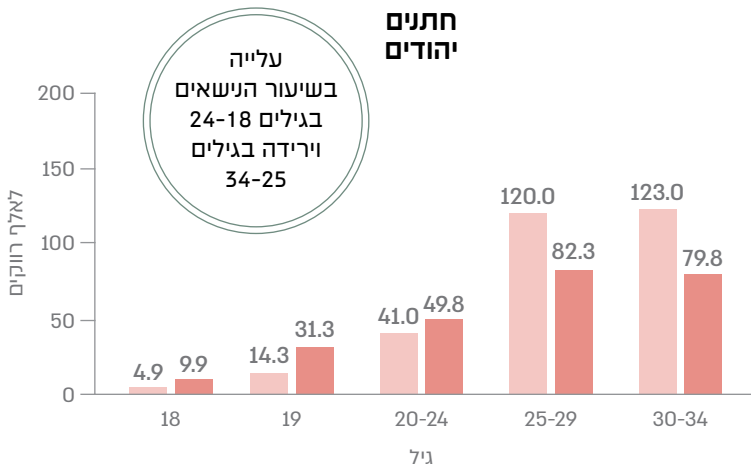
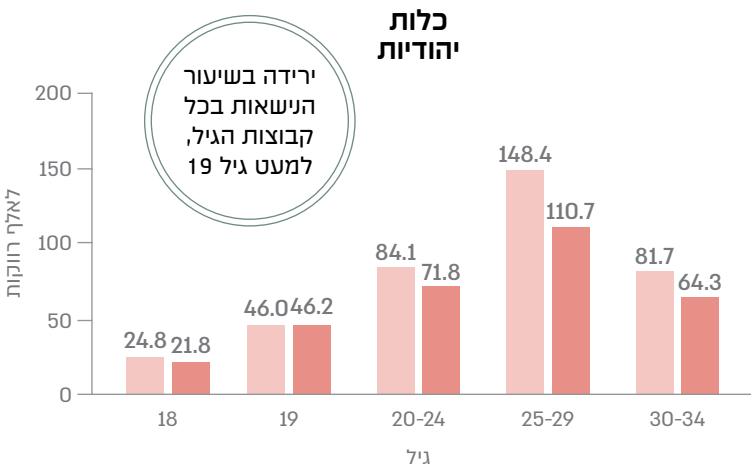
² הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (שנים נבחרות). משקי בית ומשפחות: תכונות דמוגרפיות על פי סקר כוח אדם; שנתון סטטיסטי לישראל; תנועה טבעית: נישואין וגירושין, 2002-2007, 2017-2022; תנועה טבעית – לידות חי; שיעורי פרייון בישראל, לפי מידת דתיות 1979-2023.

נישואין

בין השנים 2000-2022 ירד גיל הנישואין בקרב גברים יהודים ועלה בקרב נשים מוסלמיות.

שיעור הנישאים לראשונה, לפי דת ומין

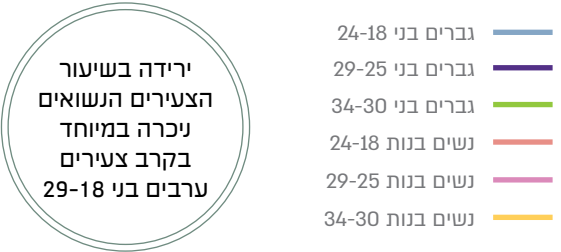
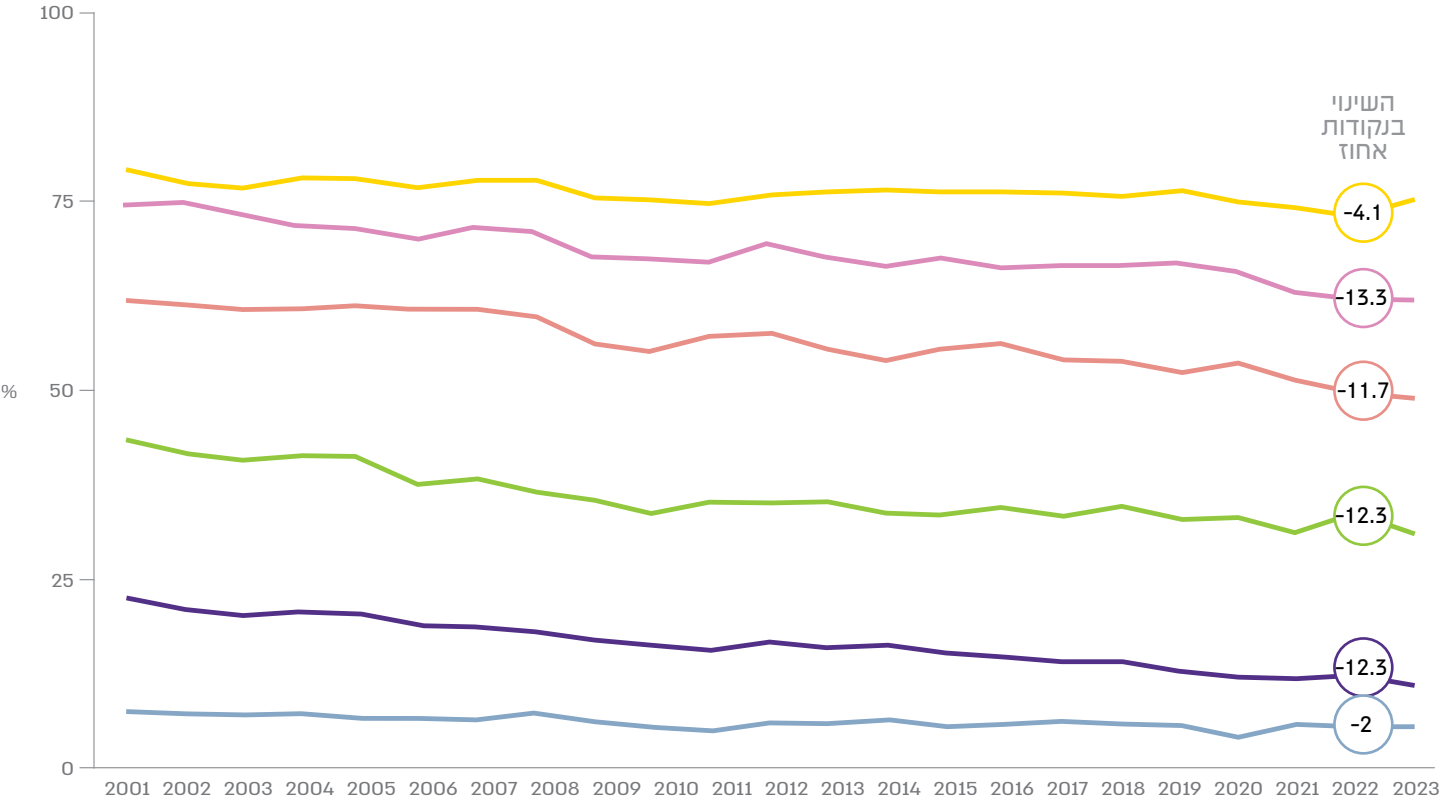
2000 2022

נישואין

בין השנים 2001-2023 ירד שיעור הצעירים הנשואים בני 18-34.

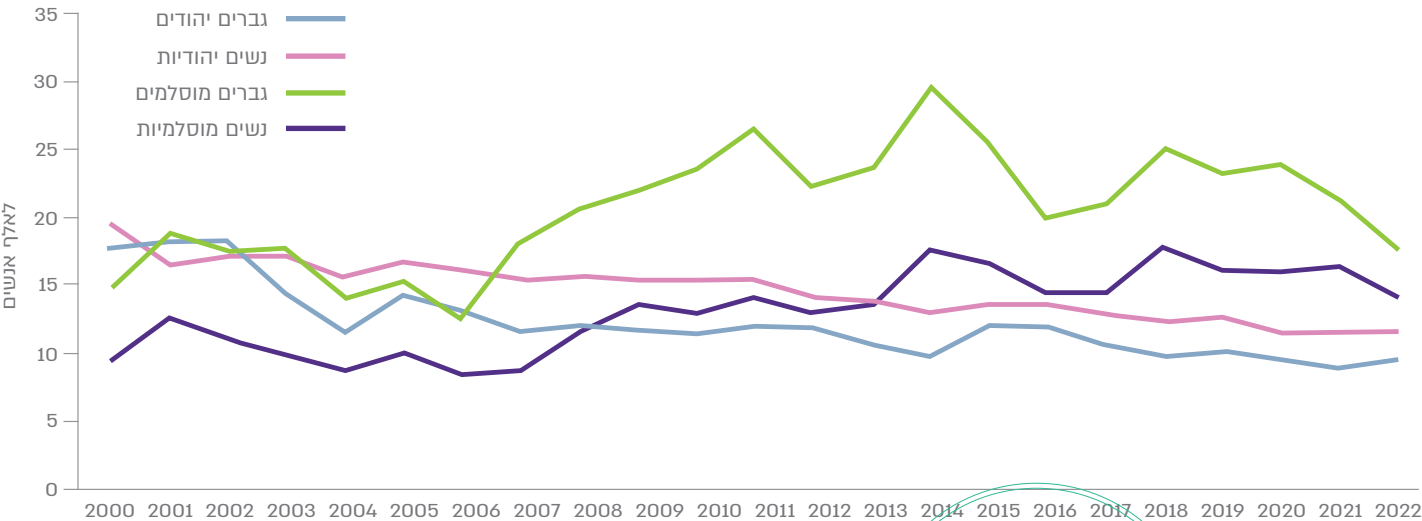
שינויים בשיעור הנשואים, לפי מין וגיל

גירושין

בין השנים 2000-2022 ירד שיעור הגירושין (לאלף נשואים)
בקרב יהודים בני 20-24 ועלה בקרב מוסלמים בני 20-24.
בקרב צעירים מוסלמים נרשמה תנועתיות גבוהה לאורך השנים

שינויים בשיעור הגרושים, לפי מין ודת

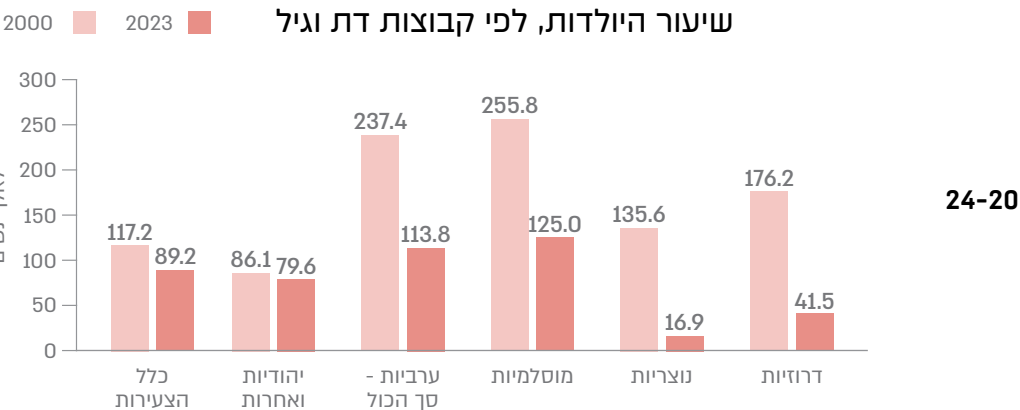

בחינת כל
קבוצות הגיל מלמדת
על מגמת ירידה בשיעור
המתגרשים בקרב צעירים
יהודים לעומת מגמת עלייה
בשיעור המתגרשים
בקרב צעירים מוסלמים

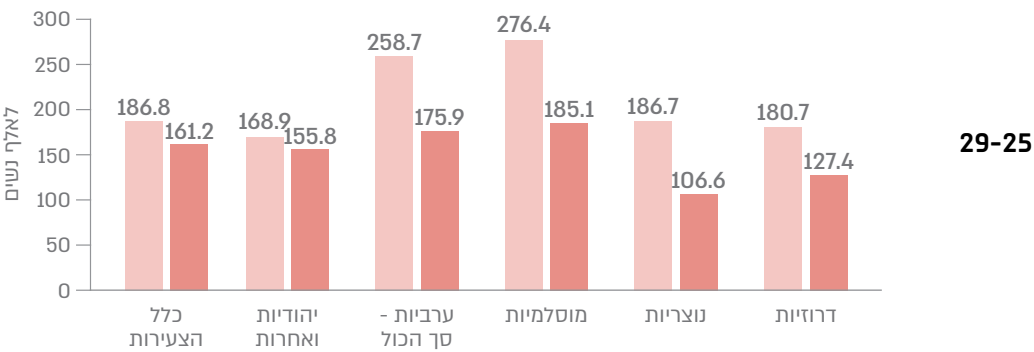
שיעורי ילודה

בין השנים 2000-2023 ירד שיעור היולדות בקרב בנות 20-29 בכל קבוצות הדת. ירידה זו אפיינה גם את בנות ה-30-34 בקרב קבוצות דת באוכלוסייה הערבית אך לא את קבוצת הגיל הזו בקרב צעירות 'יהודיות ואחרות'

שיעור היולדות, לפי קבוצות דת וגיל

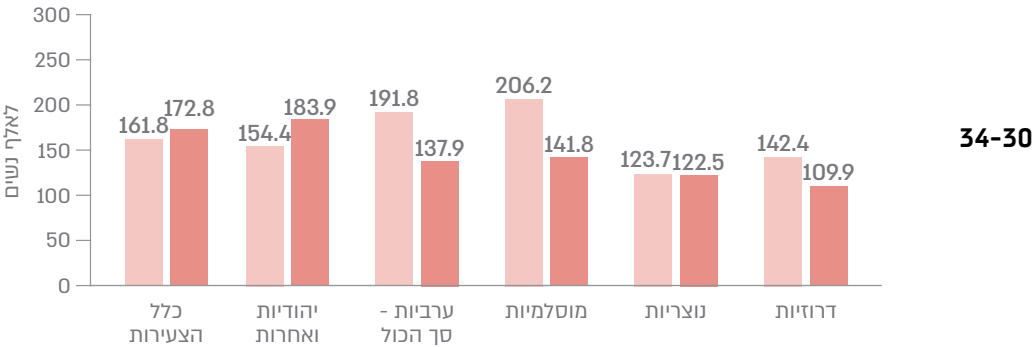

* בקרב צעירות חרדיות חלה ירידה קלה בשיעור היולדות בגילים 20-24 ו-30-34 וירידה ניכרת בקרב קבוצת הגיל 25-29. לעומת זאת בקרב צעירות יהודיות לא חרדיות חלה ירידה רק בקרב בנות 20-29, בעוד בקרב בנות 30-34 חלה עלייה.

* שיעור הריונות מכלל הצעירות היהודיות שילדו בקבוצות הגיל 25-29 ו-30-34 עלה בהדרגה משנת 2000 ועד שנת 2023 והכפיל ואף שילש את עצמו.

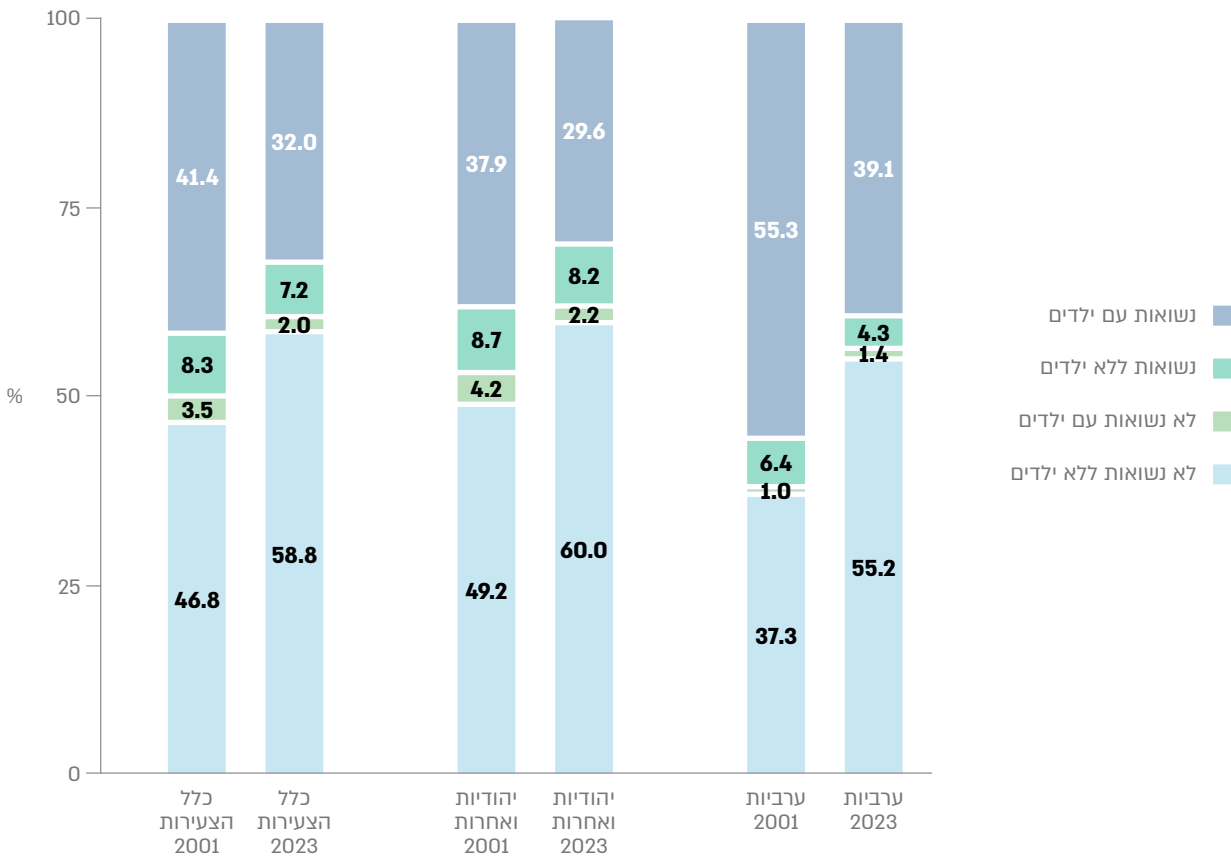
שיעור הריונות היהודיות שילדו (לאליף רווקות) בקרב בנות 30-34 גדל כמעט פי שניים, מ-27.2 בשנת 2000 ל-53.1 בשנת 2022.

מצב משפחתי וילדים

בין השנים 2001-2023 נרשמה מגמת עלייה בשיעור הצעירות בנות 18-34 הלא נשואות וללא ילדים ומגמת ירידה בשיעור הצעירות הנשואות עם ילדים. מגמות דומות נמצאו בקרב צעירות 'יהודיות ואחרות' וצעירות ערביות

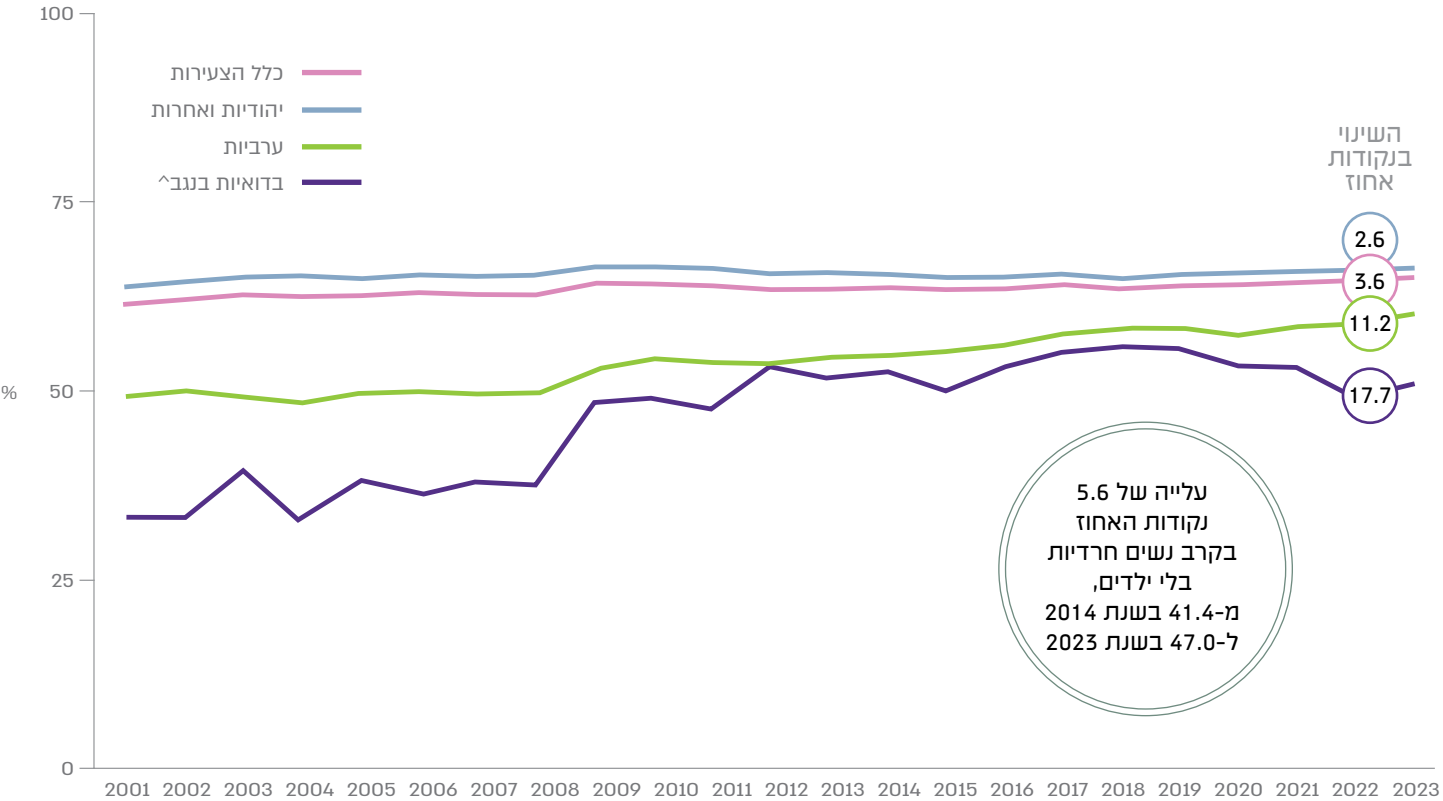
מצב משפחתי וילדים של נשים צעירות, לפי קבוצת אוכלוסייה

צעירות ללא ילדים

בין השנים 2001-2023 נרשמה מגמת עלייה בשיעור הצעירות בנות 18-34 ללא ילדים, במיוחד בקרב ערביות ובדואיות בנגב

שינויים בשיעור צעירות ללא ילדים, לפי קבוצות באוכלוסייה

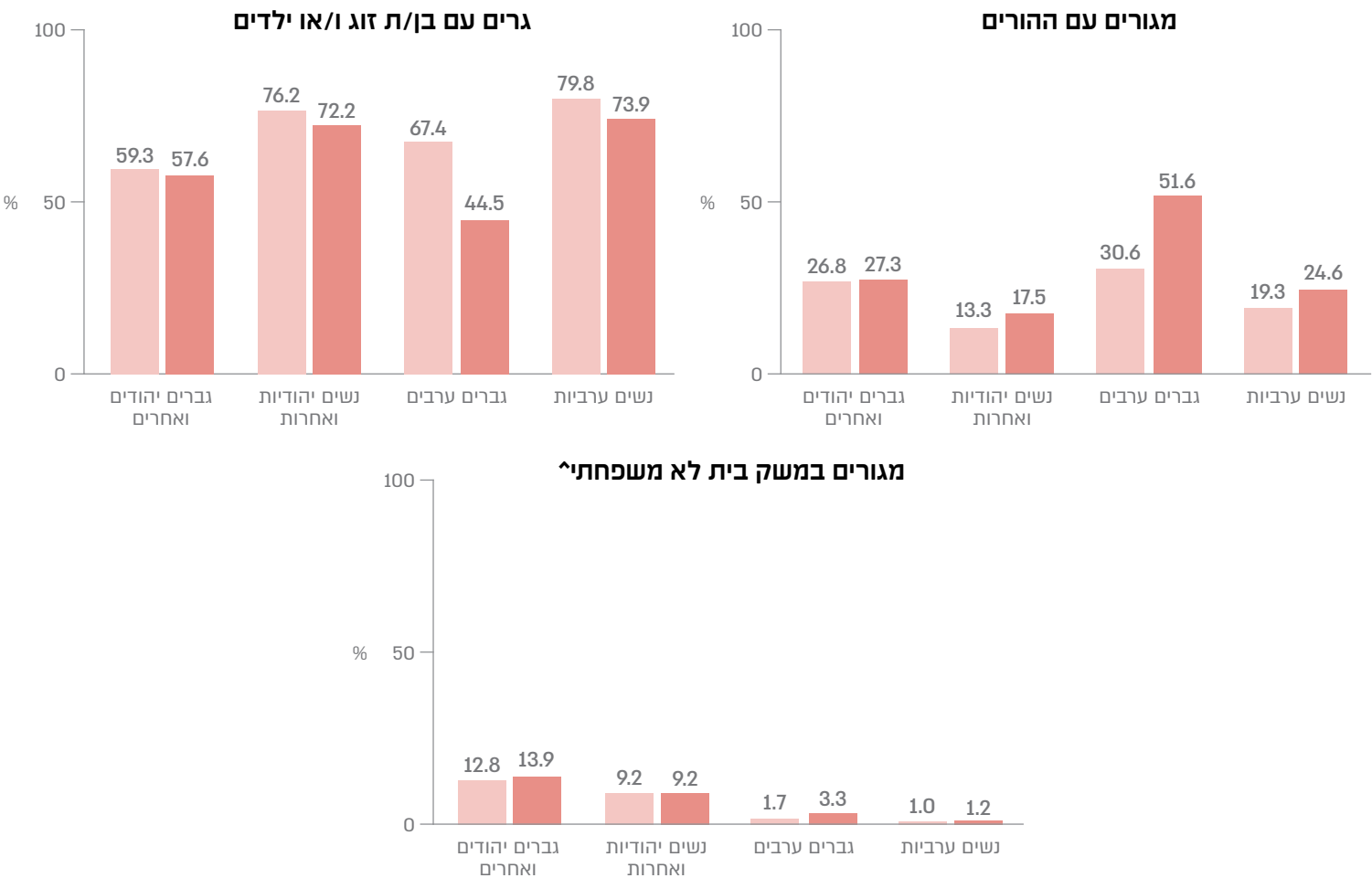

הסדר מגורים

בין השנים 2002-2023 עלה שיעור הצעירים בני 25-34 הגרים עם ההורים, בעיקר בקרב נשים וערבים, והגרים במשק בית לא משפחתי, בעיקר בקרב גברים ערבים

הסדר מגורים, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה

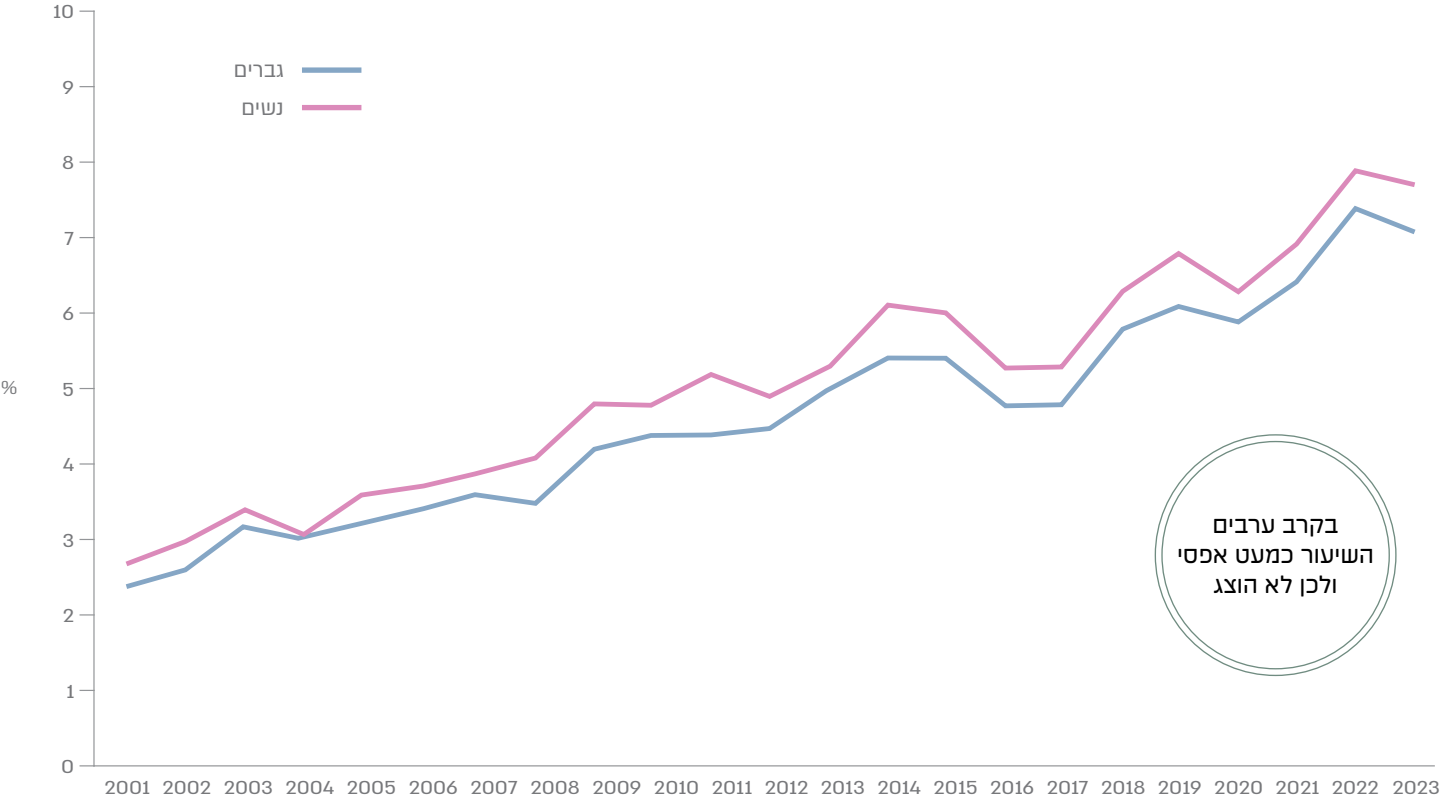
2002 2023

זוגות החיים יחד ללא נישואין

בין השנים 2001-2023 נרשמה מגמת עלייה בשיעור הצעירים 'יהודים ואחרים' בני 18-34 החיים עם בן/בת זוג ללא נישואין (קוהביטציה) והוא כמעט שולש

שינויים בשיעור הקוהביטציה, לפי מין

משקי בית שבראשם צעיר/ה

בין השנים 2001-2023 עלה במעט גודל משק הבית הממוצע
שבראשו עומדים צעיר או צעירה 'יהודים ואחרים'
וירד גודל משק הבית הממוצע שבראשו עומדים צעיר או צעירה ערבים

שינויים בגודל משק הבית שבראשם צעיר/ה, לפי דת

